

VARIVOLIKOGU

MEMORANDUM

Kellele: Varivolikogu liikmed

Kellelt: Paide Teater

Teema: **Varivolikogu ja alatiste komisjonide töökord**

Kuupäev: 26. november 2021

Volikogu kohustused, pädevused ja töökord on sätestatud Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduses (lühend KOKS)¹ ning seda täpsustab vastava kohaliku omavalitsuse põhimäärus (Paide linna põhimäärus ehk PLPM)². Nende põhjal on kirjeldatud ka järgnev varivolikogu töökord.

Varivolikogul on **kaks töövormi: varivolikogu istung** ning alatiste **komisjonide koosolekud**. Istungit juhatab üldjuhul varivolikogu esimees, koosolekut juhatab üldjuhul komisjoni esimees. Aseesimees asendab esimeest selle äraolekul või kui esimees on andnud talle vastava ülesande (nt mõne päevakorrapunkti arutelu juhatamiseks). Kui varivolikogu esimees ega aseesimees ei saa istungit juhatada, asendab neid vanim kohalolev varivolikogu liige.

Varivolikogu ja selle komisjonide esimehed ja aseesimehed moodustavad **varivolikogu eestseisuse**, mis on varivolikogu esimehe nõuandev kogu ja aitab tal varivolikogu tööd korraldada.

---

¹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/125062021008?leiaKehtiv>

² <https://www.riigiteataja.ee/akt/430062021009>

Varivolikogu istungi pidamine

Istungi kutsub esimesel võimalusel kokku varivolikogu esimees arvestusega, et see **toimub üks päev enne Paide linnavolikogu istungit**. Esimees peab istungi kokku kutsuma ka siis, kui seda **soovib vähemalt neljandik varivolikogu koosseisust**. Varivolikogu kokkukutsumise kirjaga on kaasas arutlusele tulevate küsimuste loetelu ning nendega seotud materjalid.³

Istungid on avalikud⁴ ja kestavad kuni päevakorra ammendumiseni, kuid mitte kauem kui neli tundi⁵. Istungil tehakse kuni poole tunnise vaheaeg iga 1,5 tunni istungi kohta, kui varivolikogu ei otsusta teisiti. Istungi juhataja võib vajadusel välja kuulutada 10minutilise pausi protseduurilise küsimuse lahendamiseks.

Varivolikogu **otsustused tehakse poolthäälte enamusega**, kuid on mõned seadusega ette nähtud **erandid**, mis nõuavad koosseisu enamust (nt isikuhääletamised⁶, aga ka **linna arengukava ja eelarvestrateegia** vastuvõtmine ning muutmine, kohalike maksude kehtestamine ja laenude võtmine, linna põhimääruse kinnitamine, muutmine ja kehtetuks tunnistamine ning **valitud (ase)esimeestele umbusalduse avaldamine**).⁷ **Hääletamine on üldjuhul⁸ avalik ja toimub käetõstmisega** (juhataja küsib, kes on ettepaneku poolt, kes on vastu ja kes jääb erapooletuks). Kui vähemalt kolm varivolikogu liiget seda soovib, korraldatakse päevakorrapunktis nimeline hääletamine ning protokollis märgitakse nimeliselt poolt või vastu hääletanud ning erapooletuks jäänud varivolikogu liikmed.

---

³ PLPM § 45 lõige 4 näeb ette, et kutse peab minema välja vähemalt neli päeva enne istungit, kuid arvestades, et sama reegel kehtib ka Paide linnavolikogu puhul ja Paide Teater saab päevakorrapunktid teada pärast nendepoolset materjalide avalikustamist, ei saa me alati sellest põhimõttest lähtuda. Sama erisus laieneb ka komisjonide koosolekutele.

⁴ KOKS § 44 lõige 4 näeb ette, et volikogu võib kuulutada istungi küsimuse arutelu osas kinniseks, kui selle poolt hääletab vähemalt kaks korda enam volikogu liikmeid kui vastu või kui küsimust puudutavate andmete avalikustamine on seadusega keelatud või piiratud, kuid arvestades, et ka varivolikogul ei teki sel juhul võimalust arutada Paide linnavolikogu poolt salajaseks kuulutatud materjale, on vähetõenäoline, et varivolikogus selline olukord tekib.

⁵ Arvestatud on praegu kehtiva Vabariigi Valitsuse korraldusega, mille kohaselt peavad avalikud üritused lõppema hiljemalt kell 23. PLPM § 45 lõige 6 näeb ette, et istung kestab kuni kuus tundi ja seda saab poolthäälte enamusega pikendada kuni kaks tundi.

⁶ PLPM § 27.

⁷ Vt KOKS § 45 lõige 5 ja § 22 lõike 1 punktid 2, 4, 6–9, 10¹, 14, 15, 18, 24, 25¹ ja 27¹.

⁸ Linnavolikogu (ase)esimees (PLPM § 29 lõige 1 ja § 30), komisjonide (ase)esimehed ja revisjonikomisjoni liikmed (PLPM § 33 lõige 1) ning linnapea (PLPM § 67 lõige 1) valitakse salajasel hääletusel.

Istung jaguneb mõtteliselt kahte ossa: istungi avamise toimingud ning päevakorrapunktide arutelu.

1. Istungi avamise toimingud on:

- 1.1. osalevate varivolikogu **liikmete registreerimine** (märgitakse istungi protokollis, kes on kohal kas füüsiliselt või üle videosilla ning kes puuduvad);
- 1.2. istungile kutsutud **külaliste esitlemine** (üldjuhul päevakorrapunktide arutelu juurde kutsutud kaasettekandjad);
- 1.3. istungi **päevakorra kavandi arutelu** (igal varivolikogu liikmel on õigus teha päevakorra osas muudatusettepanekuid) **ning päevakorra kinnitamine** (esimeses voorus pannakse päevakord hääletamisele tervikuna ja kui see ei saa poolthäälte enamust, hääletatakse teises voorus muudatusettepanekuid üksahaaval ning päevakorda jäävad neist poolthäälte enamuse saanud ettepanekud);
- 1.4. **sõna andmine umbusaldusavalduse** (algatada saab vähemalt neljandik varivolikogu koosseisust varivolikogu (ase)esimehele või komisjoni (ase)esimehele)⁹, **arupärimise** (iga varivolikogu liige võib esitada põhjendatud arupärimise varivolikogu (ase)esimehele või komisjoni (ase)esimehele)¹⁰ **ja eelnõu esitamiseks** (lisaks Paide linnavolikogule esitatud eelnõudele on eelnõu algatamise õigus igal varivolikogu liikmel ning komisjonil, aga ka vähemalt ühel protsendil hääleõiguslikel linnaelanikel¹¹);
- 1.5. **vaba mikrofoni**, mis kestab kokku kuni 30 minutit ja kus saab sõna registreerimise järjekorras kuni ettenähtud aja lõppemiseni (varivolikogu liige peab oma soovi vabaks eneseväljenduseks mõnel kohaliku elu küsimuses registreerima hiljemalt 5 minutit enne istungi algust variametnike juures; ühel istungil saab vaba mikrofoni kasutada ühel korral ja kuni 5 minutit; vaba mikrofoni ajal küsimusi ei esitata ja arutelu ei toimu).

---

⁹ Vt PLPM § 54.

¹⁰ Vt PLPM § 53. Varivolikogus püüame teha nii, et arupärimine esitatakse vähemalt 3 päeva enne istungit ja sellele vastatakse suuliselt järgneval istungil.

¹¹ Vt KOKS § 32 ja PLPM § 56.

2. **Päevakorrapunktide arutelu**, kus iga päevakorrapunkti puhul läbitakse järgmised sammud:

2.1. Päevakorrapunkti tutvustav **ettekanne ja kaasettekanne** kestusega kokku kuni 30 minutit (Paide linnavalikogus on ettekandjaks eelnõu esitaja ehk üldjuhul linnavalitsuse esindaja ning kaasettekandjaks juhtivkomisjoni esimees, kui komisjon on pidanud kaasettekannet vajalikuks; varivolikogus peab ettekande juhtivkomisjoni esimees ning kaasettekandjat üldjuhul ei ole, kuid komisjon võib otsustada kaasata valdkonna eksperdi). Istungi juhatajal on õigus anda eelnõu ettekandele ja kaasettekandele ajapikendust kokku kuni 10 minutit.

2.2. Ettekannete järel on **igal varivolikogu liikmel** õigus esitada ettekandjatele kokku **kuni kolm küsimust**. Küsimuse esitamiseks on aega 1 minut ning vastamiseks 3 minutit.

2.3. Küsimustele vastamise järel on **igal varivolikogu liikmel õigus esitada** istungi juhatajale arutamisel olevat päevakorrapunkti puudutav **sõnavõtu- või repliigisoov**. Päevakorrapunkti raames on varivolikogu liikmel õigus ühele sõnavõtule (koha peal on selleks aega 3 minutit ja kõnepuldist esinedes 5 minutit), ühele repliigile (aega 1 minut) ja ühele vasturepliigile (aega 1 minut).

2.4. **Ettekandja ja kaasettekandja** võivad esitada **lõppsõna** (kokku kuni 5 minutit).

2.5. Päevakorrapunkti **hääletamine**. Istungi juhataja kinnitab otsustuse haamrilöögiga.

NB! Istungi juhatajal on õigus katkestada ettekanne, kaasettekanne, sõnavõtt, küsimus, repliik ja vasturepliik teemast ilmse kõrvalekaldumise või ajapiirangu ületamise puhul. Samuti võib istungi juhataja katkestada arutelu kümneks minutiks.

Päevakorrapunktide ammendumisel kuulutab istungi juhataja istungi lõppenuks haamrilöögiga.

Varivolikogu alatiste komisjonide koosolek

Varivolikogu komisjonid kohtuvad varivolikogu **istungile eelneva nädala pühapäeval**. Komisjoni koosoleku kutsub esimesel võimalusel kokku komisjoni esimees, lisades kutsele koosoleku päevakorra kavandi ja päevakorrapunktidega seotud materjali. Komisjoni esimees kutsub komisjoni koosolekule ka juhul, kui seda nõuab vähemalt neljandik komisjoni liikmetest. Komisjonid **võivad läbi viia ühiskoosolekuid**. Komisjon on otsustusvõimeline, kui koosolekust võtab osa vähemalt pool komisjoni koosseisust, sh komisjoni esimees või aseesimees.¹²

Varivolikogu komisjonide koosolekud on avalikud, kuid külalistele antakse enne koosolekuruumi sisenemist lühike ülevaade arutatavatest teemadest ja töökorrast.¹³ Varivolikogu komisjonide **koosolekul on laua taga ka üks tühi tool**, mida võib kasutada koosolekut kuulama tulnud külaline korraga kuni 15 minutit päevakorrapunkti kohta, et osaleda komisjoni arutelus. Koosoleku juhatajal selgitab vajadusel külalisele töökorda ja -põhimõtteid (nt palub püsida ettenähtud ajas ja/või teemas). Komisjoni koosolekust võib sõnaõigusega osa võtta ka komisjoni mittekuuluv varivolikogu liige.

Komisjoni koosolekul läbitakse koosoleku juhataja eestvedamisel järgmised sammud:

1. osalevate komisjoni **liikmete registreerimine** (märgitakse protokollis, kes on kohal kas füüsiliselt või üle videosilla ning kes puuduvad);
2. koosoleku **päevakorra kavandi ja kutsutud külaliste tutvustamine** (igal komisjoni liikmel on õigus teha ettepanek päevakorra muutmiseks, mille üle otsustatakse poolthäälte enamusega ning võrdse häältearvu puhul loeb koosoleku juhataja hääl; samuti on igal komisjoni liikmel õigus taotleda küsimuste või linnaelu puudutavate teemade võtmist komisjoni koosoleku päevakorda);

---

¹² Kui komisjon ei ole kahel järjestikusel korral täitnud tähtaegselt talle antud ülesannet või ei ole pidanud otsustusvõimelisi koosolekuid, on komisjon tegutsemisvõimetu ning varivolikogu esimees teeb varivolikogule ettepaneku valida komisjonile uus esimees ja aseesimees ning kinnitada uus komisjoni koosseis.

¹³ PLPM § 41 lõige 2 ütleb küll, et komisjoni koosolek on kinnine, aga sätestab samas, et teiste isikute kutsumise koosolekule ja neile sõnaõiguse andmise otsustab koosoleku juhataja.

3. **päevakorrapunktide arutamine** sarnaselt istungil toimuva päevakorrapunkti aruteluga (ettekanded, küsimused, sõnavõtu- ja repliigisoovid, lõppsõna), kuid eelnõu tutvustab kas komisjoni esimees või Paide Teatri esindaja ning kaasettekandjaks on vajadusel valdkonna ekspert.

Õigusaktide ja muude küsimuste menetlemine

Varivolikogu menetleb **kõiki Paide linnavolikogule esitatud õigusaktide eelnõusid ja muid küsimusi**. Volikogu õigusaktid on määrus ja otsus¹⁴ ning need läbivad kuni kolm lugemist (vt allpool). Muude küsimuste puhul võetakse tavaliselt esitatud informatsioon teadmiseks, kuid volikogu võib nende põhjal kokku leppida jätkutegevused. Paide linnavolikogu istungil esitatud umbusaldusavaldusi, arupärimisi ja informatsiooni ärakuulamisi varivolikogu üldjuhul ei menetle.

Kuigi ka igal varivolikogu liikmel ning alatisel komisjonil, aga ka vähemalt ühel protsendil hääleõiguslikel linnaelanikel on õigus algatada õigusakti eelnõu¹⁵, on õigusakti eelnõu algatamine ja koostamine pikaajaline protsess, mistap on järgnevalt kirjeldatud mõned **võimalused varivolikogu liikmetele oluliste teemade tõstatamiseks**:

- **varivolikogu üksikliikmel on õigus taotleda küsimuste või linnaelu puudutavate teemade võtmist selle alalise komisjoni koosoleku päevakorda**, kuhu ta kuulub; kui komisjon toetab ettepaneku lisamist koosoleku päevakorda, arutatakse seda komisjoni koosolekul ning seejärel teeb komisjon otsuse, kas esitab küsimuse varivolikogu istungile;
- **komisjon ja ka eestseisus võib algatada linnale olulise tähtsusega küsimuse arutelu**¹⁶, esitades vastava ettepaneku varivolikogu esimehele

---

¹⁴ Määrus on üldisem ning ei ole suunatud kindlale inimrühmale (nt Paide Muusika- ja Teatrimaja põhimäärus), otsus on suunatud kindlale institutsioonile või inimgrupile (nt Paide linnavolikogu otsus valida Paide linnapeaks Siret Pihelgas).

¹⁵ Ka varivolikogu liige saab õigusakti eelnõu algatamiseks initsieerida PLPM § 56 lõikes 1 sätestatud: "Vähemalt ühel protsendil hääleõiguslikest linnaelanikest on õigusteha kohaliku elu küsimustes linnavolikogu määruse või otsuse vastuvõtmiseks, muutmiseks või kehtetuks tunnistamiseks algatusi, mis võetakse menetlusse hiljemalt kolme kuu jooksul. Algatajate allkirjadega algatus esitatakse linnakantseleile linnavolikogu määruse või otsuse eelnõuna." Sel juhul menetleb eelnõu Paide linnavolikogu.

¹⁶ Vt PLPM § 52.

kirjalikult (ettepanekus märgitakse arutatava küsimuse teema, ettekandja ja kaasettekandjate nimed ning ettekandeks soovitud aeg), misjärel määrab varivolikogu esimees vajadusel küsimuse edasiseks menetlemiseks komisjoni või lisab selle arutelu järgmise varivolikogu istungi päevakorda;

- **varivolikogu esimees** võib teha ettepaneku võtta istungi päevakorda **informatsiooni ärakuulamise** muu hulgas kohaliku elu üksikküsimuse aruteluks¹⁷ (informatsiooni esitajale antakse ettekandeks aega 15 minutit, misjärel võib iga varivolikogu liige ettekandjale esitada kuni kaks küsimust).

Nende punktide puhul võib varivolikogu komisjon või istung **otsustada võtta informatsioon teadmiseks** või **algatada jätkutegevusi** (nt arutelu jätkamine kitsamal teemal, avaliku arvamuse küsimine, aga ka õigusakti eelnõu algatamine, kogudes ettepanekule allkirjad ühelt protsendilt hääleõiguslikest linnaelanikest¹⁸). Samuti võib varivolikogu istung **vastu võtta deklaratiivseid dokumente**, mis ei ole õigusaktid¹⁹.

Õigusakti eelnõu ja sellele lisatud dokumendid peavad olema normitehniliselt ja keeleliselt korrektsed. Eelnõule lisatud seletuskirjas põhjendatakse õigusakti vastuvõtmise vajalikkust, eelnõu põhiseisukohti ja sellest tulenevaid muudatusi ning vajadusel antakse ülevaade õigusakti rakendamisega seotud tegevustest ja mõjust linnaeelarvele.

Selleks hetkeks, mil õigusakti eelnõu jõuab varivolikogu lauale, on ilmselt läbitud vähemalt järgmised etapid:

- eelnõu algatamine, vajadusel esitatud dokumentide korrastamine linnakantselei ettepanekul,
- linnavalitsuse poolse hinnangu andmine eelnõule ning selle esitamine linnavolikogu esimehele,

---

¹⁷ PLPM § 55 lõige 1 kohaselt on teised informatsiooni ärakuulamise võimalikud teemad linnavolikogu õigusakti täitmise arutelu; linna hallatava asutuse või linna osalusega juriidilise isiku või ühisameti või -asutuse aruande ärakuulamine; komisjoni aastaaruande ärakuulamine.

¹⁸ Allkirju saab koguda näiteks rahvaalgatus.ee kaudu.

¹⁹ PLPM § 45 lõige 10.

- eelnõu suunamine linnavolikogu esimehe poolt ühte või mitmesse komisjoni menetlemiseks (kui mitmesse, siis on üks neist juhtivkomisjon, kes kujundab seisukoha, toetudes teiste komisjonide arvamusele).

Eelnõu suunatakse **ühele või mitmele (kuni kolmele) lugemisele** eelnõu algataja, linnavalitsuse või komisjoni ettepanekul, kuid mõnede küsimuste puhul on kohustus menetleda eelnõu mitmel lugemisel (nt linnaeelarve kinnitamine ja linna üldplaneeringu kinnitamine või muutmise²⁰).

Varivolikogu liige saab teha eelnõule ettepanekuid nii komisjonis kui ka istungil, komisjoni ettepanekud esitatakse istungile. Varivolikogu liige ja ka komisjon **saab esitada kolme tüüpi ettepanekuid:**

1. **muudatusettepanek** esitatakse kirjalikult ja selle puhul märgitakse ära täpne koht eelnõu tekstis, mida soovitakse muuta ja milline on soovitud uus sõnastus (vajadusel lisatakse muudatusettepanekule selle majanduslik ja õiguslik põhjendus);
2. **parandusettepanekuga** soovitakse parandada eelnõus kirja- või vormiviga või ilmset ebatäpsust (nt faktiviga) ning selle võib esitada suuliselt või kirjalikult (kui parandada on vaja palju, võib need esitada ühe ettepanekuna);
3. **protseduurilisi ettepanekuid** saab otsustada ainult istungil ja nendega soovitakse kas:
  - 3.1. **eelnõu lugemine katkestada** (katkestada saab ainult ühel lugemisel menetletavat eelnõud ühel korral ning ettepanekule peab olema lisatud edasine menetluskorra ja -tähtaegade kavand),
  - 3.2. **saata eelnõu järgmisele lugemisele**
  - 3.3. **eelnõu lugemine lõpetada** (sel juhul langeb eelnõu menetlusest välja) ning neid saab otsustada ainult istungil.

---

²⁰ PLPM § 59 lõige 3 ütleb, et mitmele lugemisele tuleb panna lisaks eelnõu, mis käsitleb: linna põhimääruse vastuvõtmist ja muutmist, kui muudatus ei tulene seadusest; linna arengukava ja eelarvestrateegia kinnitamist või muutmist; kohaliku maksu ja koormise kehtestamist.

Muudatus- ja protseduuriline ettepanek pannakse komisjoni koosolekul või varivolikogu istungil hääletusele ning otsustamiseks on vajalik poolthäälte enamust (istungil hääletatakse esitamise järjekorras neid muudatusettepanekuid, mille hääletamist nõuab vähemalt üks varivolikogu liige). Parandusettepanekuid ei hääletata.

Kui **eelnõu menetletakse ühel lugemisel**, läbib varivolikogu järgmised etapid:

- muudatus- ja parandusettepanekute esitamine varivolikogu liikmete poolt (juhtiv)komisjonile, kellele eelnõu menetlemine on suunatud;
- (juhtiv)komisjonis toimub eelnõu üle arutelu, hääletatakse esitatud muudatus- ja parandusettepanekute üle ning kujundatakse eelnõu osas seisukoht;
- varivolikogu istungil kuulatakse ära (juhtiv)komisjoni esimehe ettekanne, toimub eelnõu üle arutelu, vajadusel esitavad varivolikogu liikmed täiendavalt muudatusettepanekuid ning seejärel toimub esitatud muudatusettepanekute hääletamine;
- kui muudatusettepanekuid ei ole ja/või pärast nende hääletamist ei tehta protseduurilist ettepanekut lugemine katkestada, pannakse eelnõu koos sisseviidud muudatuste ja parandustega lõpphääletusele;
- iga varivolikogu liige võib teha protseduurilise ettepaneku eelnõu lugemine katkestada ja kui varivolikogu seda toetab, siis lepatakse kokku uus muudatus- ja parandusettepanekute esitamise tähtaeg ning eelnevad etapid läbitakse uuesti;
- kui lugemine katkestati, toimub (juhtiv)komisjonis uuesti esitatud muudatus- ja parandusettepanekute läbivaatamine ja nende kohta seisukoha andmine ning pärast seda esitatakse eelnõu varivolikogu istungile lugemise jätkamisele koos seletuskirjaga, mis sisaldab eelnõule esitatud muudatusettepanekuid ning komisjoni seisukohti muudatusettepanekutele;

Kui **eelnõu menetletakse mitmel lugemisel**, läbib varivolikogu järgmised etapid:

- (juhtiv)komisjonis toimub eelnõu üle arutelu ning seejärel tehakse protseduuriline ettepanek, kas saata eelnõu teisele lugemisele (seda varivolikogu istungil ei hääletata) või mitte;

- varivolikogu istungil toimub eelnõu esimene lugemine (muudatusettepanekuid esitada veel ei saa, parandusettepanekuid saab) ja kui (juhtiv)komisjon on teinud ettepaneku saata eelnõu teisele lugemisele, liigub eelnõu hääletamata tagasi (juhtiv)komisjoni;
- juhul, kui (juhtiv)komisjon ei ole teinud ettepanekut saata eelnõu teisele lugemisele või on teinud ettepaneku lugemine lõpetada, toimub varivolikogus hääletus;
- kui eelnõu on liikunud tagasi (juhtiv)komisjoni, saavad saavad varivolikogu liikmed esitada muudatus- ja parandusettepanekuid (juhtiv)komisjonile, kellele eelnõu menetlemine on suunatud;
- (juhtiv)komisjonis toimub eelnõu üle arutelu, kus kujundatakse seisukoht ka esitatud muudatus- ja parandusettepanekute kohta;
- seejärel esitab (juhtiv)komisjon eelnõu varivolikogu istungile teisele lugemisele koos seletuskirjaga, mis sisaldab eelnõule esitatud muudatusettepanekuid ning tema seisukohti muudatusettepanekutele;
- juhul, kui pärast eelnõu arutelu varivolikogu istungil ei esita keegi ettepanekut teise lugemise katkestamise kohta (seda hääletatakse) ning pärast arutelu ja muudatusettepanekute hääletamist ei esita keegi ettepanekut eelnõu lugemise jätkamise kohta, pannakse eelnõu koos sisseviidud muudatuste ja parandustega lõpphääletusele;
- kui varivolikogu istungil otsustati jätkata eelnõu teist lugemist, pannakse pärast arutelu hääletusele eelnõule esitatud muudatusettepanekud ning kui seejärel ei tehta ettepanekut saata eelnõu kolmandale lugemisele (kui selle ettepaneku teeb juhtkomisjon, läheb eelnõu kolmandale lugemisele hääletamata, kui aga varivolikogu liige või mõni teine komisjon, siis seda hääletatakse), pannakse eelnõu koos sisseviidud muudatuste ja parandustega lõpphääletusele;
- kui eelnõu suunati kolmandale lugemisele, siis toimub see järgmisel varivolikogu istungil; kolmandat lugemist ei katkestata ehk pärast sõnavõtte toimub muudatusettepanekute hääletamine ning eelnõu lõpphääletus.

Enamik eelnõusid menetletakse ühel lugemisel, kuid lähikuudel jõuab varivolikogu lauale siiski ka vähemalt üks eelnõu (linnaeelarve), mida peab menetlema mitmel lugemisel.

Lõpetuseks kaks teemaviidet

- Varivolikogu liige arvestab oma tegevuses korruptsioonivastase toimingupiiranguga, taandades end vajadusel selgesõnaliselt varivolikogu komisjonis ja varivolikogu istungil enne küsimuse arutelu algust ja mitte osaledes sellise päevakorrapunkti arutamisel.²¹
- Huvirühmade ja avalikkuse kaasamise osas on KOKS väga kidakeelne, nõudes avalike arutelude kaudu kõigi huvitatud isikute kaasamist ainult arengukava ja eelarvestrateegia koostamisel.²² Valitsusasutustel on selles osas nõudeid märksa enam ning neilt eeldatakse kaasamise hea tava²³ järgimist. Kohalikele omavalitsustele on kaasamise hea tava järgimine vabatahtlik ehk siin võib olla varivolikogul võimalus eeskju näidata.

---

²¹ KOKS § 17 lõige 5 ütleb, et volikogu liige ei tohi osa võtta volikogu sellise üksikakti ettevalmistamisest, arutamisest ja otsustamisest, mille suhtes talle laieneb toimingupiirang korruptsioonivastases seaduses sätestatu kohaselt. Korruptsioonivastane seaduse § 11 lõige 1 sätestab, et ametiisikul on keelatud toimingut või otsust tegemine, kui esineb vähemalt üks järgmistest asjaoludest: 1) otsus või toiming tehakse ametiisiku enda või temaga seotud isiku suhtes; 2) ametiisik on teadlik tema enda või temaga seotud isiku majanduslikust või muust huvist, mis võib mõjutada toimingut või otsust; 3) ametiisik on teadlik korruptsiooniohust. Sama paragrahvi lõige 3 täpsustab, et toimingupiiranguid ei kohaldata muu hulgas õiguse üldakti vastuvõtmisel ja selle vastuvõtmises või ettevalmistamises osalemisel, milleks loetakse ka kohaliku omavalitsuse eelarvet.

²² KOKS § 37² lõige 5.

²³ <https://riigikantselei.ee/kaasamise-hea-tava>